

ZALAEGRSZEG MEGYEI JOGÚ VÁROS POLGÁRMESTERÉTŐL

□ 8901 Zalaegerszeg, Kossuth L.u.17-19. □ 92/502-106, fax: 92/311-474
Email: mayor@zalaegerszeg.hu

.....napirendi pont

ELŐTERJESZTÉS

Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlése
2023. március 23-i ülésére

Tárgy: Tájékoztató Zalaegerszeg város Környezetvédelmi Programjának
végrehajtásáról, valamint a 2023. évi Cselekvési Terv meghatározása

Előterjesztő: Balaicz Zoltán polgármester

Készítette: Műszaki Osztály
Tánczos Zsolt környezetvédelmi szakreferens

Tárgyalta: Műszaki Bizottság
Gazdasági Bizottság
Humánigazgatási Bizottság

Törvényességi és tartalmi, formai szempontból ellenőrizte: Önkormányzati Osztály

Tisztelt Közgyűlés!

A környezetvédelmi feladatok legalapvetőbb törvényi szintű összefoglalását a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. (továbbiakban: környezetvédelmi törvény) tartalmazza. A környezetvédelmi törvény 46. §-a alapján az önkormányzatok a környezet védelme érdekében környezetvédelmi programot készítenek, melyet a közgyűlés hagy jóvá. Az önkormányzat gondoskodik a települési környezetvédelmi programban foglalt feladatok végrehajtásáról, a végrehajtás feltételeinek biztosításáról és figyelemmel kíséri a feladatok ellátását.

A jogszabályi előírásokra tekintettel Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Közgyűlésének 94/2017. (V.18.) számú határozatával elfogadta a 2017-2022 időszakra vonatkozó Települési Környezetvédelmi Programot. A program jelen formájában egy 6 évre szóló stratégiai terv is, amelyben foglaltak megvalósítása tovább javítja városunk környezeti állapotát és arculatát, illetve elősegíti a jó közérzetű város biztosítását. A programot elfogadó határozat szerint évente el kell készíteni a következő évre vonatkozó cselekvési tervét, illetőleg környezetvédelmi törvény értékelési és felülvizsgálati kötelezettséget írt elő a programban megfogalmazott és végrehajtott feladatokra vonatkozóan. Jelen beszámoló a környezettudatos magatartás fejlesztése, a hulladékgazdálkodás, a közlekedésfejlesztés, az energiahatékonyság és a megújuló energiaforrások, a víztisztaság védelem, a levegőtisztaság védelem, valamint a zöldfelület gazdálkodás témakörein keresztül ismerteti a megvalósult – környezetvédelemmel összefüggő – célokat és a cselekvési tervet.

Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzata kiemelten fontos feladatának tekinti a város környezeti állapotának megőrzését, javítását, a civilizációs fejlődés káros hatásainak megelőzését és mérséklését, a környezettudatos szemléletformálás és közösségi szerepvállalás elősegítését, valamint az energiahatékonyság növelését. Többek közt a Települési Környezetvédelmi Programban, a Klímastratégiában és az Ököváros koncepcióban megfogalmazott célok figyelembe vételével 2022-ben:

- folytatódott a lakosság környezettudatos gondolkodásának elősegítése;
- újabb hulladékgazdálkodással kapcsolat fejlesztések valósulhattak meg;
- elektromos buszok töltésére alkalmas berendezés került kialakításra;
- folytatódott az önkormányzati és egyéb középületek energiahatékonyságának növelése;
- tovább nőtt a kerékpárutak hossza;
- újabb elektromos személygépkocsik beszerzése történhetett meg;
- folytatódhatott a város ivó- és szennyvíz hálózatának megújítása;
- elkészült a város IV. Települési Környezetvédelmi Programja (2023-2028-as időszakra vonatkozó);
- folytatódott a szennyvíztelep korszerűsítése és energiahatékonyságának növelése;
- elkészült városunk Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája;
- további növekedett a zöldfelületek nagysága;
- az energiahatékonyság növelésére – takarékoskodás mellett – 18 pontos intézkedési terv került a közgyűlés által elfogadásra.

A Pannon Egyetem által a körforgásos gazdaság, körforgásos városmodell témakörben (amely a klímasemlegesség 2050-ig történő elérésére irányuló stratégia egyik kulcspillére) elvégzett tavalyi felmérése alapján „Zalaegerszeg Megyei Jogú Város működésében és működtetésében a körforgásos szemlélet erőteljesen érvényesül. A legnagyobb hangsúllyal a vízgazdálkodás/szennyvízkezelés, valamint a hulladékgazdálkodás területén van jelen a városban a körforgásos szemlélet.” A tavaly elkészült (2023-2028-as időszakra vonatkozó) IV. Települési Környezetvédelmi Program készítői szerint pedig: „Fentiek alapján megállapítható, hogy a Programban foglalt célok elérésére a város jelentős erőforrásokatallokált, élt a pályázati források célirányos felhasználásával a programmegvalósításokhoz, és jövőbemutató fejlesztések kerültek elvégzésre, melyeket a közelmúltban bekövetkező energiaválság többszörösen visszaigazol. Több szakágazati programtervezet is elkészült, mellyel a fenntartható hosszútávú stratégiák mentén fejlődik tovább

Zalaegerszeg.” Városunk tehát nem csak alapelveket fogalmazott meg és célokat tűzött ki, hanem lehetőségeihez mérten tesz is azok megvalósítása érdekében. Az előterjesztésben bemutatott eredményeink jelzik, hogy a megkezdett munkát tovább kell folytatni, figyelembe véve a város teherbíró képességét és a rendelkezésére álló anyagi lehetőségeket.

Műszaki Bizottság 23/2023. (III.14.) határozatával a bizottság az előterjesztést 11 igen, egyhangú szavazattal elfogadásra javasolja a közgyűlésnek.

Gazdasági Bizottság 25/2023. (III.14.) határozatával a bizottság az előterjesztést 11 igen, egyhangú szavazattal támogatta.

Humánigazgatási Bizottság 12/2023. (III.13.) határozatával egyhangúlag – 11 igen szavazattal – támogatta a határozati javaslatban megfogalmazottakat.

Kérem a Tisztelt Közgyűlést, hogy az előterjesztés mellékletét tartalmazó Zalaegerszeg város Környezetvédelmi Programjának 2022. évi beszámolóját, valamint a 2023. évre vonatkozó Cselekvési Tervét elfogadni szíveskedjen.

Határozati javaslat:

Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlése elfogadja Zalaegerszeg város Környezetvédelmi Programjának végrehajtásáról szóló tájékoztatót és a 2023. évi Cselekvési Tervet. Felkéri a polgármestert, hogy az előterjesztésben foglaltak alapján tájékoztassa a lakosságot a város környezeti állapotáról.

Határidő: 2023. május 31.

Felelős: Balaicz Zoltán polgármester

Zalaegerszeg, 2023. március 16.

Balaicz Zoltán
polgármester

**Zalaegerszeg város
Környezetvédelmi Programjának 2022. év beszámolója,
valamint 2023. évi Cselekvési Terve**

1. KÖRNYEZETTUDATOS MAGATARTÁS FEJLESZTÉSE

1.1. Oktatási, nevelési intézmények

2022-ben újabb intézményeket sikerült bevonni a környezeti nevelésbe, ezáltal 26 oktatási/nevelési intézményben közel 60 program valósulhatott meg, több mint ezer résztvevővel. A környezeti nevelés ezen színterein kiemelt szempontként jelentek meg az alábbi alapelvek:

- Természeti környezethez fűződő pozitív érzelmi viszony kialakítása.
- Figyelem felhívása a természet értékeire, szépségeire.
- Gyermek érzékenyítése a környezeti problémák iránt.
- Természet sokszínűségének megismertetése, a változások közös felfedezése.
- Környezettudatos életvitel kialakítása.

1.1.1. Óvodák

Önkormányzatunk anyagi támogatásával a tavalyi évben többek közt a

- csácsi arborétum, állatparkok és tanösvények vezetett látogatása;
- fűszerkertet bemutató előadások szervezése;
- fák és évelő növények ültetése,
- madárgyűrűzések, Erdei Iskolai foglalkozások és természetismereti előadások megtartása;
- madáretetők vásárlása;
- kiskertek kialakítása;
- Környezetvédelmi Jeles Napok rendezvényeinek a lebonyolítása valósulhatott meg.

Már óvodás korban megkezdődik a gyerekek életkori sajátosságaihoz igazodva a környezettudatos életmódra nevelés, amely remélhetőleg a gyerekekben tovább erősödve végigkíséri őket életük folyamán. Ennek egyik hatékony módja a Zöld Óvoda program. A zöld óvoda egy olyan intézmény, ahol mindenki tisztában van a fenntarthatóság gondolatával, szellemiségében a környezeti nevelés alapján működik, a helyi nevelési program a környezeti nevelésre épít. Zöld Óvoda programban a Kis utcai, a Mikes utcai, a Szent László utcai, a Kodály utcai (örökös tag), a Csillagközi, a Napsugár úti (örökös tag), az Andrászhidai és a Landerhegyi tagóvoda (örökös tag) vesz részt. A Csillagközi, az Andrászhidai, a Kis utcai, az Úrhajós utcai, a Kodály utcai, a Landerhegyi óvoda pedig Madárbarát Óvoda címmel is rendelkezik.

1.1.2. Iskolák

Önkormányzatunk anyagi támogatásával 2022-ben többek közt:

- Zalaegerszeg és a Zala folyó élővilágának megismerése;
- szelektív hulladékgyűjtők vásárlása;
- szemétszedési akciók szervezése;
- csácsi arborétum és tanösvények vezetett látogatása;
- Erdei Iskolai foglalkozások, természetismereti előadások és madárgyűrűzések megtartása;
- fák és évelő növények ültetése;
- szennyvíztisztító telep és a hulladékválogató üzem meglátogatása;
- rajz- és plakátkiállítás megrendezése;
- szelektív hulladékgyűjtést bemutató vándorkiállítás létrehozása;
- Környezetvédelmi Jeles Napok rendezvényeinek a lebonyolítása valósulhatott meg.

Az illetékes minisztériumok közös pályázatán az iskoláknak minden tanévben lehetőségük van az Ökoiskola cím elnyerésére. Az ökoiskolákban nem csak a tanításban érvényesülnek a környezeti nevelés, a fenntarthatóság pedagógiájának elvei, hanem az iskolai élet minden területén; az iskola működtetése terén éppúgy, mint a gyerekek étkeztetése vagy a táborok szervezése során. Zalaegerszegen az alábbi intézmények rendelkeznek Ökoiskola címmel:

- Zalaegerszegi Ady Endre Általános Iskola, Gimnázium és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény;
- Béke Ligeti Általános Iskola;
- Öveges József Általános Iskola;
- Zalaegerszegi Belvárosi Magyar- Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola;
- Kölcsey Ferenc Gimnázium;
- Ganz Ábrahám Technikum;
- Munkácsy Mihály Szakgimnázium és Szakközépiskola;
- Zrínyi Gimnázium (2022-ben kapta meg a minősítést).

1.1.3. Zöld Kampusz

Zalaegerszegi Pannon Egyetem Gazdálkodási Karán valósult meg a Zöld Kampusz Zalaegerszeg mintaprojekt. A beruházás eredményeként sor került többek közt napelemes rendszerek telepítésére, a tanszéki épület komplett épületenergetikai felújítására (ez az épület energetikai minőségét „D”-ről „A”-ra javította), valamint a fűtésrendszer korszerűsítésére (geotermikus fűtést alakítottak ki). A projekt során bevezetésre került a környezetirányítási rendszer, amelynek köszönhetően csökkent a Kampusz hulladéktermelése, továbbá kiépítésre került a szürkevíz hasznosító rendszer is, ami a vízfogyasztás csökkenéséhez járult hozzá. A fejlesztés keretében az intézmény közel 17 hektáros területén keletkező nagy mennyiségű zöldhulladék hasznosítására kiépült a szervezett komposztálás, a keletkező humuszt a bio kertben használják fel. A projektben kerékpártárolók is épültek (4 db, összesen 80 db kerékpár befogadására alkalmas fedett tároló), illetve 20 db ingyen használható kerékpárt biztosítanak az egyetemi polgároknak. A Kampusz két központi területén pedig szelektív hulladékgyűjtő sziget jött létre. A látogatók számára kialakított 400 méter hosszú és 14 állomásból álló tanösvény bejárása során megismerkedhetnek a fenntartható életmód elemeivel, a megoldási alternatívák bemutatása a fenntartható viselkedésminták követésére ösztönöz. A 2022-ben megújult tanösvényt nagycsoportos óvodás kortól az általános- és középiskolásokon át a senior korosztályig több ezren járták végig a kar munkatársainak szakértő kalauzolásával. A komplex fenntarthatósági programok során pedig a hallgatók, oktatók és munkatársak mellett Zalaegerszeg, Zala megye lakosai – konferenciák, fesztiválok, vetélkedők segítségével – ismerkedhetnek meg az energiahatékonyságra, a megújuló energiaforrások alkalmazására vonatkozó fejlesztésekkel és a fenntartható életmód elemeivel.

1.2. Lakossági felvilágosító kampányok és településszépítési programok lebonyolítása

- Tavaly is megvalósulhatott a turista útvonalakon található illegális hulladéklerakások felszámolása (Hideg-kúti forrás, Mária út, Horhosok és Páfrányok útja) a lakosság segítségével, önkormányzatunk az összegyűjtött hulladékokat elszállította.
- Társasházak számára – bejövő igények alapján – ingyenesen szállítottunk ki virágföldet és élő növényeket lakókörnyezetük megszépítéséhez. A növények kiültetését és későbbi gondozását a lakók vállalták.
- Városgazdálkodási Kft. a társasházak részére üzemanyagot (fünyírók üzemeltetéséhez) és eszközöket biztosított abban az esetben, amikor a rendeletben előírtaknál nagyobb zöldfelületet (közterület) gondoztak.

- Dr. Illyés Zoltán biológus 2022-ben is rendszeresen tartott környezeti neveléssel, természetvédelemmel kapcsolatosan túrákat, köztisztasági közösségi akciókat, madárgyűrűzéseket, Erdei Iskolai foglalkozásokat és a Válicka élővilágát bemutató előadásokat.
- 2022-ben immár harmadik alkalommal került megrendezésre a GreenTech környezetvédelmi rendezvény. A tavalyi előadások és programok bemutatták, hogy a klíma- és környezetvédelmi kérdéseket a technológiai fejlődés, a nemzeti, a gazdasági növekedés és a szociális jólét kiemelt prioritásának szem előtt tartásával lehet és szüksége megoldani.
- A Besenő és Öreghegy Polgárőr Egyesület kezdeményezésére ezúttal is több zalaegerszegi polgárőr egyesület fogott össze, az egyre sikeresebb békamentés érdekében. Az önkéntesek segítségével 2022-ben közel ötezer béka jutott el ívni az Aranyoslapi tóba.
- A korábban önkormányzati forrásból kialakított botfai madármenhelyen több madár ellátása és felerősítése történni kezdett meg. A madarak a segítségnyújtást követően visszakerülhettek élőhelyükre.
- Köztisztasági akciók történtek többek közt a bazitai, kaszaházi, csácsi, pózvai, neszelei, botfai, besenői, gálafeji, vorhotai, andráshidai és a ságodi városrészekben. Az önkormányzati képviselők szervezésében, önkéntesek bevonásával felszámolták a közterületi illegális hulladékokat. Önkormányzatunk a zsákokat, kesztyűket és a hulladékok elszállítását biztosította.
- Önkormányzatunk anyagi támogatásával Illyés Zoltán biológus elkészíthette Zalaegerszeg védett természeti értékei című kiadvány II. kötetét, mely Zalaegerszeg védett és fokozottan védett növény-, állat- és gombafajainak, illetve az első kötet óta a botfai városrészben felfedezett új fajainak bemutatását tartalmazza.
- Zalaegerszeg 2022-ben is csatlakozott a Föld órája elnevezésű kezdeményezéshez, melyet minden év márciusának utolsó szombatján tartanak meg szerte a világon. Ilyenkor lekapcsolják a lámpákat, a közvilágítást és az elektromos eszközöket. A takarékosagra buzdító program jegyében március 26-án egy órára (20.30 és 21.30 között) elsötétült a Disz tér, a Kossuth Lajos utca, a Tüttössy utca, a Petőfi utca és a Petőfi köz, valamint a Takarékos köz.
- A 100%-ban önkormányzati tulajdonú Zala-Müllex Kft. 2021-ben hagyományteremtő szándékkal indított alkotói pályázatot a Föld napján. 2022-ben „Én is környezetvédő vagyok!” címmel folytatódott a sorozat, a pályázatra általános és középiskolai osztályok jelentkezését várták. A felhívásra bármilyen vizuális alkotással (rajzzal, fotóval, festménnyel) lehet pályázni.
- MOL faültetési programjának keretében több helyszínen összesen 70 db fa kiültetése valósulhatott meg.
- Önkormányzatunk támogatásával 2021-ben a Deák könyvtár nyugati részén fűszernövények bemutatására szolgáló kiskert került kialakításra. Tavalyi évben a könyvtárba látogató óvodások és általános iskolások vezetett foglalkozások keretében testközelből is megismerhették a fűszernövényeket.
- KEOP projekt kapcsán megkerestük az általános iskolásokat egy energiatakarékosági rajzpályázaton való részvételre. A „Mitől lehet energiatakarékos az otthonod? Milyen alternatív energiaforrásokat ismersz? Miért jó ilyeneket használni? Miért fontos elektromos járművekkel közlekedni?” kérdésekre változatos pályaművek érkeztek be.
- A TeSzedd! – Önkéntesen a tiszta Magyarországért akció ma hazánk legnagyobb önkéntes mozgalmaként, mely a tavalyi évben immár a tizedik alkalommal valósulhatott meg. A szemétyűjtési akció keretében szerte az országban „nagytakarítottak” az önkéntesek, városunkban 40 zsák elhagyott hulladék került begyűjtésre.
- „Szemléletformálás a fenntartható vízgazdálkodásért” címmel folytat több éve kampányt a Zalavíz Zrt., melynek keretében tanulmányi versenyt írnak ki és a kérdőívet helyesen kitöltők iskolája jutalomban részesül. Ezúttal az Ady Endre Általános Iskola, Gimnázium és Alapfokú Művészeti Iskola küldte vissza a legtöbb kérdőívet, így intézményük udvarára kerülhetett az ivókút.

- Állatok világnapján hagyományteremtő szándékkal rendezte meg a Vizslaparkban a Zala Megyei Rendőr-főkapitányság bűnmegelőzési alosztálya az Állati küldetés elnevezésű akciót, melyen játékos formában hívták fel a gyerekek figyelmét a felelős állattartásra.
- 2022-ben ismét megrendezésre került a Restart fesztivál, melynek célja a szabadidős sportok, az egészséges életmód, a túrázás és az alternatív közlekedési eszközök népszerűsítése volt.
- Tavalyi évben is több helyszínen valósulhatott meg lakossági faültetés, ahol a növényanyagot és a szakmai segítséget önkormányzatunk biztosította.
- Alsóerdei Sport- és Élmenyparkban kialakított KRESZ pályán a rendőrség szakemberei többek közt a Kerékpáros Iskolakupa, Közlekedik a család, Biztonság napja elnevezésű országos rendezvények keretében nyújtottak segítséget abban, hogy a gyerekek játszva sajátíthassák el a közlekedési szabályok ismeretét, illetve sor kerülhetett a BikeSafe elnevezésű országos kerékpár regisztrációra is.
- KRESZ park létesült a zalaegerszegi Úrhajós utcai óvodában. A kerékpáros tanpálya azt a célt szolgálja, hogy a gyerekek már egészen kis korban megtanulják, hogyan kell közlekedni a forgalomban. A biztonságos közlekedés elsajátításában itt is segítséget nyújtottak a rendőrség munkatársai.
- A tavalyi évben megvalósulhatott a Bozsok és Botfa közötti túraszakaszon található Hideg-kúti forrás felújítása és közvetlen szomszédságában egy fedett pihenőhely kialakítása. Hamarosan újabb túraútvonalakkal bővíülhet a hálózat Tölgyek útja néven, amelynek három nyomvonala az Alsóerdőben kerül kialakításra.
- Megvalósulhatott az Energiatakarékos hétvége elnevezésű programsorozat a Szemléletformálási programok - Energiatakarékos nap Zalaegerszegeen nevű KEHOP pályázat keretében.

1.3. Környezettudatos gondolkodás további elősegítésének lehetőségei

- Önkormányzatunk környezetvédelmi intézkedéseinek, eredményeinek és céljainak minél széleskörű bemutatása.
- Lakossági felvilágosító cikksorozat megjelentetése a helyi újságokban a keletkező hulladékok csökkentése, az újrahasználat és az újrahasznosítás növelése, valamint a szelektív hulladékgyűjtés témaköreiben.
- Közterületek örökbe fogadásának elősegítése.
- Lakossági energiatakarékoság, hatékonyság javítását és megújuló energiafelhasználás elterjesztését támogató önkormányzati információs napok, események rendezése.
- Komposztálás további ösztönzésére irányuló szemléletformálási kampányok szervezése.
- "Zöld munkába járás" ösztönzése az önkormányzati intézményeknél.
- Országos közösségi kezdeményezésekhez (pl. Bringázz munkába, Kerékpárosbarát munkahely) való csatlakozás.
- Együttműködés a Zöld Kampusz mintaprojekt kapcsán.
- Városgazdálkodási Kft.-vel együttműködve előadások megtartása a fenntartható zöldfelület kezelés témakörében.
- További oktatási és nevelési intézmények bevonása a településrészi növényültetésekbe.
- Szelektív hulladékgyűjtéssel kapcsolatos szemléletformáló kampány rendezése a Zalai Közszolgáltató Nonprofit Kft. bevonásával.
- Lakosság tájékoztatása az ökológiai gazdálkodással kapcsolatos információkról (pl. növényvédő szerek, permetszerek és gyomirtók szakszerű alkalmazása, valamint alternatív megoldások bemutatása).
- Programok szervezése a Zalavíz Zrt. bevonásával a vízpazarlás csökkentésére és az ivóvíz fontosságának bemutatására.
- Környezeti nevelésre irányuló színházi előadások megtartása óvodások és általános iskolások részére.
- Oktatási, nevelési intézmények szélesebb körű bevonása az Erdei Iskolai foglalkozásokba.

- Széleskörű részvétel az Európai hulladékcsoökkentési hét elnevezésű kampányban.
- Újabb tanösvények kialakítása és azok vezetett látogatása.
- Műanyag pohár, tányér és evőeszköz mentes rendezvények szervezése.
- Város hulladékválogató- és feldolgozó üzemibe látogatások szervezése, hogy a lakosság betekintést kapjon az újrahasznosítási folyamatba és a szelektíven gyűjtött hulladék sorsába.
- Szemléletformáló kampányok lakossági vízpazarlás csökkentésére, a csapadék- és szürkevíz felhasználás ösztönzésére.
- Helyi védett természeti értékek megismertetése a lakossággal.
- Szelektálási útmutatók készítése a háztartások számára a közszolgáltató bevonásával.
- Sérülékeny vízbázisunk tudatosítása a lakosság körében.
- Közművelődési intézményekben környezet- és természetvédelmi előadások szervezése.
- Zöld óvodák (Madár és Állatbarát óvodák) és Ökoiskolák számának növelése.
- Diákönkormányzat aktív bevonása a kortárs környezeti nevelésbe.

1.4. Környezeti információs rendszer működtetése, nyilvánosság biztosítása

Zalaegerszeg Város Önkormányzata lehetőségeihez mérten jelentős erőfeszítéseket tesz a környezetvédelemért és a környezettudatos gondolkodás kialakításáért. Fontos, hogy a megtett intézkedéseket, az elért eredményeket és a kitűzött célokat a lakosság minél szélesebb körben megismerje. Ennek érdekében a zalaegerszeg.hu portálra feltöltésre kerültek a vonatkozó helyi rendeletek, előterjesztések, stratégiák és tanulmányok. A környezet védelmének általános szabályairól 1995. évi LIII. törvény értelmében a települési önkormányzat a környezet védelme érdekében elemzi, értékeli a környezet állapotát illetékességi területén, és arról szükség szerint, de legalább évente egyszer tájékoztatja a lakosságot. Környezet- és természetvédelemmel kapcsolatos események vonatkozásában a városlakók médián keresztüli informálása folyamatosan megtörtént.

2. HULLADÉKGAZDÁLKODÁS

A keletkező hulladékok mennyisége – többek közt a fogyasztói szokások és az életmód változása, valamint az életszínvonal emelkedése miatt – jelentős és folyamatos emelkedést mutat. A fenntartható hulladékgazdálkodás alapvető célja, hogy a lerakásra kerülő hulladék mennyiségét minimalizáljuk, ennek érdekében az alábbi alapelveket kell figyelembe vennünk:

- Hulladék keletkezésének megelőzése, a keletkezett hulladékok veszélyességének csökkentése.
- A szelektív hulladékgyűjtés optimalizálása.
- A hulladékok újra használatának, újrahasznosításának és újrafeldolgozásának támogatása.
- Energetikai hasznosítás lehetőségének vizsgálata.

2.1. Gépek, berendezések és létesítmények

A búsakpusztai hulladéklerakó II. kazettája betelt, így szükséges volt annak bővítése. A KEHOP-3.2.1-15-2016-00007 azonosítószámú „Komplex hulladékgazdálkodási rendszer fejlesztése Zala-Vas megye egyes térségeiben, különös tekintettel az elkülönített hulladékgyűjtési, szállítási és előkezelő rendszerre” elnevezésű Európai Unió projekt keretében többek közt megtörténhetett az új kazetta kiépítése, melynek használatba vétele tavaly októberben megtörtént.

2021 második felében megvalósult a szelektív válogató fejlesztése (bálázógép telepítése, dobrosta csere, új ballisztikus szeparátor, 2 db új optikai válogatóval bővült a rendszer, plusz egy féltetőt kapott a csarnok), melynek üzembe helyezésére 2022-ben kerülhetett sor.

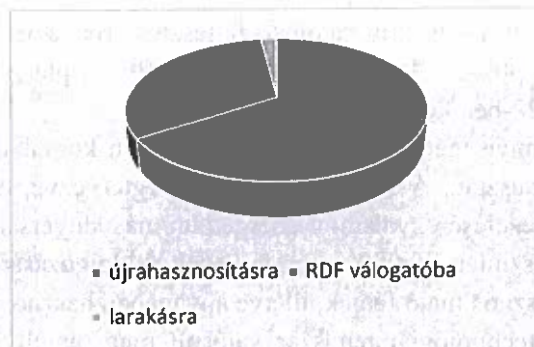
A lerakásra kerülő hulladék mennyiségének csökkentése érdekében korábban egy hulladékválogató (RDF) üzem valósulhatott meg Búslakpusztán. A válogató úgy lett megtervezve, hogy alkalmas legyen a szilárd települési hulladékok komplex kezelésére, valamint energetikai/másodnyersanyag alapanyagok előállítására. A rendszer műszakonként éves szinten 40.000 tonna hulladék feldolgozására alkalmas. A folyamat végén energetikai alapanyag (RDF), hasznosítható fémek, illetve anyagában hasznosítható műanyagok keletkeznek. A fejlesztéssel olyan korszerű technológiai rendszer valósult meg, amellyel csökken a lerakásra kerülő hulladék mennyisége, miközben értékes anyagok újrahasznosítására nyílik lehetőség. A „Komplex hulladékgazdálkodási rendszer fejlesztése Zala-Vas megye egyes térségeiben, különös tekintettel az elkülönített hulladékgyűjtési, szállítási és előkezelő rendszerre” elnevezésű KEOP projekt keretében 2022-ben megtörtént a csarnok bővítése, ahol ezt követően a leválogatott anyagok fedett helyen kerülnek tárolásra.

A KEHOP-3.2.1-15-2016-00007 azonosítószámú „Komplex hulladékgazdálkodási rendszer fejlesztése Zala-Vas megye egyes térségeiben, különös tekintettel az elkülönített hulladékgyűjtési, szállítási és előkezelő rendszerre” elnevezésű Európai Unió projekt keretében a tavalyi évben megvalósult további fejlesztések:

- 2 db kéttengelyes pótkocsi;
- 1 db láncos konténeremelő autó;
- 1 db rakodódarus multiliftes háromtengelyes autó;
- 1 db 21 m³-es háromtengelyes kukásautó;
- 2 db (12 +8 m³) kéttengelyes, 4x4-es kukásautó;
- 2 db multiliftes háromtengelyes autó.

2.2. Szelektív hulladékgyűjtés

- A város jól kiépített szelektív hulladékgyűjtési rendszerrel rendelkezik, mely során házhoz menő és szigetes begyűjtés is történik. Előbbi papírra, műanyagra, öblösüvegre, valamint zöldhulladékokra vonatkozóan biztosított a családi házas övezetben. A hulladék szigetekeken pedig papír, műanyag, fém és üveg frakciókat lehet szelektíven gyűjteni.
- A hulladékdudvarban a hulladékok átvétele folyamatosan biztosított volt. Legnagyobb mennyiségben lom (299.890 t), elektronikai (127.850 tonna), építési-bontási (1.772.330 tonna) és zöldhulladék (681.430 tonna) került átvételre.
- Lom (4475 m³) és a zöldhulladék (2426 m³) lakosságtól történő házhoz menő ingyenes begyűjtése megtörtént.
- A szelektív válogatóban megvalósult fejlesztés lehetőséget adott a szelektív gyűjtés jelenleginél hatékonyabb és egyszerűbb módszerrel történő megszervezésére, ezért 2022-től a műanyag/papír/fém hulladékok már együttesen gyűjthetők.
- Évek óta sikeres a használatruha begyűjtés városunkban, tavalyi esztendőben a 22 helyszínre kihelyezett speciális konténerekben közel 37 tonna ruha visszagyűjtése valósulhatott meg.
- Az RDF üzemben 16.709 ezer tonna kommunális hulladék került feldolgozásra a tavalyi esztendőben.
- A tavalyi évben a búslakpusztai szelektív válogatóban 2.268.340 kg szelektíven gyűjtött hulladékot dolgoztak fel, ebből 66% anyagában újrahasznosításra, 32% RDF üzembe újra válogatásra (majd energetikai hasznosításra), 2% pedig a lerakásra került.

Szelektív válogatóból kikerülő hulladékok sorsa (2022)

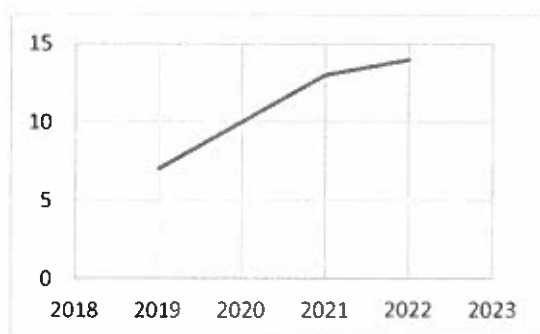
2.3. Lakossági zöldhulladékok kezelése

Növényi hulladék égetése során nitrogén- oxidok is juthatnak a levegőbe, ezért Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Közgyűlésének a környezet védelméről szóló 17/2008. (IV.25.) önkormányzati rendelete értelmében az avar és a kerti hulladék kezelése elsősorban helyben történő komposztálással történhet. Égetéssel csak a nem komposztálható (pl. vírusos, baktériumos, gombás vagy egyéb fertőzött) avar és kerti hulladék ártalmatlanítható. A keletkező zöldhulladékok megfelelő kezelésére az alábbi lehetőségek álltak a lakosság rendelkezésére:

- Őszi és tavaszi lombgyűjtő akció (ingyenes).
- Családi házas övezetben áprilistól novemberig hetente, egyéb időszakban pedig kéthetente biztosított a házhoz menő zsákos zöldhulladék gyűjtés (ingyenes).
- A hulladékudvarba bármely zalaegerszegi lakos beszállíthat évente 10 m³/lakóingatlan zöldhulladékot, melyet szintén térítésmentesen vesznek át.
- Komposztálóedény vásárlása a Zala- Müllex Kft.-től, mely egyszeri költséggel jár.
- Amennyiben egy társasház a helyi rendeletünkben kötelezően előírt területnél nagyobb részt tart rendben, akkor cserébe a Városgazdálkodási Kft. ingyenesen biztosítja a falevelek és növényi nyesedékek elszállítását.

2.4. Elhagyott hulladékok felszámolása

- 2022-ben önkormányzati területekről 140 tonna elhagyott hulladék került felszámolásra (14,3 millió forint ráfordításával).
- Magánterületeken megjelenő illegális hulladéklerakások felszámolására (elsősorban lakossági panaszbejelentéshez kötődően) hatósági eljárásokat kezdeményezünk az ügyben illetékes Zala Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztályán.
- Az elhagyott hulladékokkal kapcsolatos bejelentést telefonon, személyesen, e-mailben, zalaegerszeg.hu felületen, mobiltelefonos applikációkon (Hulladék radar, EcoSmartCities) keresztül bárki tehetett.
- Zala Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztályára a zalaegerszegi magánterületeken megjelenő elhagyott hulladékok kapcsán 113 panaszbejelentés bejelentés érkezett 2022-ben (31 tonna hulladék került felszámolásra).
- Az elhagyott hulladékok mennyisége tovább csökkenthető célzott szemléletformáló kampányokkal, fokozott közterület felügyeleti jelenléttel és térfigyelő kamerák alkalmazásával.

Önkormányzati területeken megjelenő elhagyott hulladékok felszámolásának költsége (millió forint)

3. KÖZLEKEDÉSFEJLESZTÉS

Zalaegerszegen jelenleg közel 36 ezer gépkocsit tartanak nyilván (számuk a '90-es évekhez képest megduplázódott), de a forgalmat a környező településekről naponta érkező közel 15 ezer gépkocsi is növeli. Ezért kiemelten fontos a légtérbe jutó káros anyag mennyiségét csökkentő beruházások megvalósítása, például a tehermentesítő utak kiépítése, forgalomtechnikai megoldások alkalmazása, illetve a kerékpáros infrastruktúra és a közösségi közlekedés további fejlesztése.

3.1. Kerékpárút hálózat bővítése

Önkormányzatunk nagy hangsúlyt fektet arra, hogy pályázati források bevonásával és a szükséges önerő biztosításával elérhető várost teremtsen az emberek számára, melyet a belváros tehermentesítésével és a kerékpáros közlekedés infrastrukturális fejlesztésével kívánunk megvalósítani. Városunk a korábbi években folyamatosan bővítette kerékpárút hálózatát. Célunk, hogy Zalaegerszeget minden irányból bekapcsoljuk az országos kerékpáros úthálózatba, városon belül a kerékpárút hálózat folytonossá váljon, a hiányzó szakaszok megépüljenek, felújításra, illetve kijelölésre kerüljenek. A turisztikai célú kerékpárút fejlesztéseink célja, hogy városunk kulturális értékeire alapozva új vonzerőt hozzon létre a kerékpárral közlekedők számára, mintegy felfűzve a város meglévő, illetve fejlesztés alatt álló turisztikai kínálatát. A hivatásforgalmi célú kerékpárút fejlesztések célja pedig egy összefüggő hálózattal biztonságos, kényelmes és akadálymentes kerékpáros közlekedés feltételrendszereinek kialakítása, valamint a kerékpáros közlekedés integrálása a teljes közlekedési rendszerbe, ezáltal a városban a hivatásforgalmi kerékpározás erősítése (pl. intézményekbe, munkahelyekre történő eljutás).

„Nyilatkozat és vállalás Zalaegerszeg a klímavédelemért” elnevezésű 2019-es dokumentumban is kiemelt városi programmá emelkedett, hogy 2024-ig összesen 25 km új kerékpárutat építsünk ki hat szakaszon, hogy minél többen tudjanak a mindennapokban, akár munkahelyekre is kerékpárral közlekedni. A cél megvalósítása érdekében 2019-2022-es időszakban – önkormányzati beruházás keretében – 18.306 m hosszban, több mint 1,5 milliárd forint értékben létesült új kerékpárút. Ezen felül 1320 m-es szakaszon felújításra került az Alsóerdei kerékpárút is.

2022-ben megvalósult kerékpárút fejlesztések:

- 76-os út és a Kispáli bekötő út kereszteződésében 974 m hosszban kerékpárút épülhetett az „Ipari területeket feltáró utak kialakítása Zalaegerszegen” című TOP projekt keretében, mely szakasz a ZalaZONE Járműipari Tesztpályáig tart.

- A TOP-6.1.4-15-ZL1-2016-00003 azonosítószámú „Zöld Zala-part turisztikai célú kerékpárút fejlesztés a Zala mentén és Gébárton” elnevezésű projektben bővíthetett a kerékpárút keleti nyomvonala. A 2022-ben átadott 4,5 km-es szakasz a Mindszenty térről indul és egészen Zalaszentivánig tart.
- Több mint két kilométernyi kerékpárutat avattak a Kazinczy tér-Rákóczi út-Ola út szakaszon.

2023-ban TOP Plusz projekt keretében megvalósulhat Csácsbozsok, Teskánd és Botfa kerékpáros bekötése. Kovács Károly városépítő program 2024-ig tartó ciklusában még szerepel a Göcseji úti kerékpárút felújítása. Ezekkel a beruházásokkal a városrészek már minden irányból megközelíthetőek lesznek kerékpárúton is.

3.2. Kerékpáros létesítmények kiépítése

A kerékpárhasználat elterjedését befolyásolja a kerékpáros létesítmények megléte (támaszok, tárolók, szervizpontok és pihenőhelyek), ezért ezek biztosításáról a kerékpárutak kialakításával egyidejűleg gondoskodunk. Korábban a Vizsla parkban és a Gébárti úton, 2022-ben pedig – belvárost Zalaszentivánnal összekötő kerékpárút kiépítésekor – a Zala folyó mellett került kialakításra egy kerékpáros pihenőhely (fedett beállóval, padokkal, ivókúttal és szervizponttal).

3.3. Forgalmcsillapító intézkedések megtétele, forgalomszervezés

- Forgalmcsillapítási intézkedésként a fenntartható városi közlekedés, valamint az élhetőbb városi környezet megteremtése érdekében tavaly megkezdődött a Kosztolányi út kétirányúsítása. Az első 1,3 km hosszúságú ütem (Hunyadi út- Kovács Károly tér közötti szakasz) várhatóan 2023 augusztusára készülhet el. A második ütem pedig 2023 tavaszán kezdődhet el, mely érinti a Baross ligetet, a Zala Megyei Szent Rafael Kórházat, valamint a vasútállomás környezetét is. Ennek a szakasznak a tervezett befejezési határideje 2023 év vége.
- A déli átkötő út fejlesztése jelenleg az engedélyezési eljárás szakaszában van.
- Elkészült a körforgalom a 76-os főút és a Kispáli bekötőút kereszteződésében, a projektet a Településfejlesztési Operatív Program finanszírozta. A beruházás egyik célja volt, hogy az északi ipari parkot biztonságosan bekapcsolják a közúthálózatba.

3.4. Alternatív üzemanyag ellátó rendszerek kialakítása

A 2022-ben átadott Zalaegerszegi Sport- és Tanuszoda és Városi Strand parkolójában az elektromos autók töltésére szolgáló töltőpont került kialakításra. Ezzel az önkormányzatunk által telepített töltőket már 7 helyszínen lehet használni (Városi Ifjúsági és Sportcentrum, Jégcsarnok előtt, Budai Nagy Antal utca melletti parkoló, Munkaügyi Központ mögötti parkoló, Parkerdei utca, Hevesi Sándor Színház mögött, Sport- és Tanuszoda parkoló), emellett folyamatosan bővül a vállalkozások (elsősorban üzletek) által létrehozott töltőpontok száma is. Az autóbusz állomásnál pedig átadásra került a 2023 tavaszán érkező 11 db elektromos hajtású szóló autóbusz gyors és hatékony feltöltéséhez szükséges nagy teljesítményű elektromos töltőállomás.

3.5. Községi közlekedés

Zalaegerszeg helyi községi közlekedése évtizedek óta nem változott átfogóan, mindeközben az utazási igények és a város szerkezete is átalakult. Ennek kapcsán az elmúlt időszakban több alkalommal is felmerült a községi közlekedés megújításának szükségessége, hogy egy rugalmasabb, ütemesebb menetrend mielőbb felválthassa az évtizedekkel ezelőtt kialakított, elavultnak tekinthető menetrendet. Elsődleges cél volt a hálózatoptimalizálás mellett egy ütemes, rugalmas menetrend bevezetése, megfelelő csatlakozások kialakítása,

ezért a VOLÁNBUSZ Zrt. szakembereinek bevonásával elkészült a helyi autóbusz közlekedés megújításáról szóló koncepció, melyet a közgyűlés 2022. decemberében tárgyalta. A menetrendi átalakításokat magában foglaló koncepció célja az átszállásmentes közösségi közlekedés kialakítása, ezért lakossági fórumok, kérdőívek, online felmérések, valamint utasszámlálási adatok alapján kerültek meghatározásra a megújulás irányait. A tervezett átalakítás lényege, hogy jelentősen javuljanak az átszállásmentesen elérhető kapcsolatok, számos városrész között közlekedjen rendszeresen közvetlen járat (pl. Kertváros és Landorhegy, vagy Botfa és a belváros között), illetve a bevásárlóközpontok térsége is kerüljön bekapcsolásba a közösségi közlekedésbe a nagyobb városrészek irányából. További előny, hogy a lakosság részéről évek óta igényként jelentkező Kossuth út és Mártírok útja tehermentesítése jobban megvalósulhat az új menetrend által, ugyanakkor könnyebben elérhető lesz a belváros a peremkerületekben élők számára.

3.6. Elektromos meghajtású járművek

Önkormányzatunk hosszú távú együttműködést alakított ki a VOLÁNBUSZ Zrt.-vel, ennek eredményeként – klímavédelmi szempontoknak megfelelően – a Zrt. 2023-ban 11 új elektromos szóló buszt szerez be, melynek hatására a helyi autóbusz állomány átlagéletkora 5 évre csökken, ami az egyik legfiatalabb buszpark a megyeszékhelyek összehasonlításában.

2020-ban az Innovációs és Technológiai Minisztérium támogatásával 2 db elektromos személygépjármű beszerzése történhetett meg, melyeket önkormányzatunk dolgozói használnak. Szintén az Innovációs és Technológiai Minisztérium 100%-os támogatásával a tavalyi évben újabb 5 db elektromos autó érkezett önkormányzatunkhoz, melyek használatra átadásra kerültek a Zala Megyei Szent Rafael Kórház orvosainak, munkájuk segítésére.

3.7. Közlekedésfejlesztéssel kapcsolatos célok

- A térségi közösségi közlekedési kapcsolatok erősítése a vasút szerepének növelésével.
- Vasútvonalak és főútvonalak elvágó hatásának mérséklése.
- Zalaegerszeg bekapcsolása a gyorsforgalmi úthálózatba.
- A belváros komplex forgalomcsillapítása és a szükséges keretfeltételek biztosítása.
- Lakóterületek komplex forgalomcsillapítása.
- P+R rendszer kialakítása érdekében a városba vezető főutak mentén parkolóterületek kijelölése.
- Városon belüli tehermentesítő utak fejlesztése.
- Városrészek közötti közúti kapcsolatok javítása.
- A kerékpáros hálózat teljessé tétele, a térségi kerékpáros kapcsolatok kiépítése.
- Kerékpárosbarát város kialakítása.
- Közösségi használaton alapuló közlekedési módok feltételeinek megteremtése.
- Közösségi közlekedési közszolgáltatás járműparkjának folyamatos megújítása.
- Alternatív üzemanyagok és hajtásrendszerek elterjedésének ösztönzése.
- Forgalomszámlások végzése.
- A gyalogosbarát belváros közlekedési feltételeinek megteremtése.
- E-mobilitás infrastrukturális feltételeinek fejlesztése és elterjedésének támogatása.
- Önkormányzati cégeknél az alternatív meghajtású járművek számának növelése.

4. ENERGIAHATÉKONYSÁG ÉS MEGÚJULÓ ENERGIAFORRÁSOK

4.1. Klímastratégia

A klímaváltozás hatásainak kivédése érdekében önkormányzatunk vállalta, hogy 2020-ra klímastratégiát dolgoz ki, melyben tíz évre határozzuk meg az intézményrendszer energiatakarékos felújítása, valamint új beruházások leghatékonyabb és legbiztonságosabb energiafelhasználása terén elérendő célszámokat. A stratégia elkészült, melyet a közgyűlés 304/2020. (XII.16.) számú határozatával elfogadott. A települési klímastratégia lehetőséget ad a klímatudatos jövőtervezésre, amelynek kulcsfontosságú lépcsőit és mérőföldköveit hivatott bemutatni. A helyzetértékelések és javaslatok elősegítik a jelenkori globális felmelegedés és klímaváltozás várható hatásainak enyhítését. Klímavédelemmel kapcsolatos célkitűzések:

- Zalaegerszegi Integrált Energia- és Klímamenedzsment Rendszer kialakítása és működtetése.
- Rövid ellátási lánc (helyi termelés – helyi feldolgozás – helyi fogyasztás) ösztönzése.
- Helyi termelők, termelői piacok adatbázisának kialakítása, piacok további népszerűsítése.
- Városi és intézményi hőszigetelő tervek kidolgozása.
- Egészségügyi és szociális ellátórendszer fejlesztése, hőhullámok miatti rosszullétek kezelésének fejlesztése.
- Helyi egészségvédelmi szűrőprogramok megszervezése a szív- és érrendszeri megbetegedések időben történő felderítése érdekében.
- A helyi mezőgazdaság felkészítése az aszályos időszakok kezelésére az Agrárkamarával együttműködve.
- Városi klímaalap létrehozása a szélsőséges időjárási események hatására esetlegesen bekövetkező káresemények enyhítésére.
- A klímaváltozáshoz kapcsolódó városi szintű adatbázisok kidolgozása és monitoringrendszerek kiépítése.
- Éghajlatváltozás által veszélyeztetett helyi természeti értékek feltérképezése és állapotuk megóvása a változó éghajlati adottságok között.
- Gazdasági szervezetek, egyesületek és gazdálkodók szemléletformálása és bevonása a klímavédelmi feladatok megvalósításába.
- Éghajlatváltozással kapcsolatos meglévő jó megoldások helyi gyűjteményének kialakítása és megosztása.

4.2. Épületek energetikai megújítása

2014-2022 között összesen 76 önkormányzati, illetve egyéb középület energetikai modernizálása valósult meg összesen 18,5 milliárd forint önkormányzati, állami, valamint Európai Unió forrás bevonásával. A fejlesztések nyomán 50 százalékos energia megtakarítást értünk el, az épületek energetikai besorolása pedig CC, illetve DD besorolásúvá vált a korábbi GG, illetve HH osztályból. A tavalyi évben:

- Befejeződött az Eötvös József Általános Iskola energetikai korszerűsítése (fűtés korszerűsítés, nyílászáró csere, hőszigetelés), mely 480 millió forint állami támogatás felhasználásával valósulhatott meg.
- A Széchenyi 2020 program keretén belül 1,2 milliárd forint vissza nem térítendő támogatás segítségével megkezdődött a Széchenyi István Technikum és a Deák Ferenc Technikum homlokzati nyílászáróinak cseréje, homlokzat hőszigetelése, lapostető hő- és vízszigetelése, valamint a fűtésrendszer korszerűsítése.
- 100% KEHOP pályázati támogatásból, mintegy 350 millió forint ráfordításával tavalyi évben megkezdődött a Zala Megyei Szent Rafael Kórház rendelőintézetének energetikai felújítása (napelemes rendszer, nyílászáró csere, hőszigetelés és fűtéskorszerűsítés).

- 2022-ben elkezdődött az Apáczai Csere János Művelődési Központ tornacsarnokának, a Zala Vármegyei Rendőrfőkapitányság épületének, valamint a Zrínyi Gimnázium tornatermének felújítása és energetikai megújítása.
- Megtörtént a Nemzetőr 34. és az Ola utca 10. szám alatti orvosi rendelők kazáncseréje.
- Befejeződött a Zala-Müllex Kft. és a Zalai Közzolgáltató Nonprofit Kft. Gasparich úti közös épületének a teljes felújítása és energetikai korszerűsítése.
- Tavalyi évben megkezdődött a VG Kft. Gasparich úti telephelyén lévő műhely és raktárépület energetikai megújítása.

Épületek, melyek energetikai korszerűsítése a következő években valósulhat meg (állami támogatásból, Modern Városok Programból, KEHOP és Top Plusz pályázati forrásokból): Városgazdálkodási Kft. irodaháza, Tipegő bölcsőde, Bazitai óvoda, Ságodi óvoda, Kosztolányi téri óvoda, Úrhajós utcai óvoda, Napsugár utcai óvoda, Kölcsey utca 11. (orvosi rendelő), Mátyás király utca 16. (orvosi rendelő), Gazdaság utca 21. (orvosi rendelő).

4.3. Egyéb energiahatékonyságot növelő beruházások

- 2022-ben elkészülhetett a zalaegerszegi szennyvíztisztító telep I. sz. biológiai műtárgy újjáépítéséhez szükséges engedélyes és kiviteli tervdokumentáció, illetve további energiahatékonysági beruházások (frekvenciaváltó beépítése/cseréje, vezérlőszekrény csere, szennyvízátemelő teljeskörű felújítása) valósulhattak meg. Tervek szerint három éven belül fosszilis energia felhasználása nélkül üzemelhet a szennyvíztisztító telep. Ennek egyik első lépése a szennyvíz melegét hasznosító hőszivattyús rendszer kialakítása, melynek segítségével 10 százalékos energia megtakarítást lehet elérni, illetve a földgázzal üzemelő kazánokat is egyre ritkábban kellene használni. Későbbiekben a hőszivattyúk működtetéséhez szükséges villamos energia napelemek segítségével is biztosítható lesz.
- Tavalyi évben lecserélésre kerültek az 1997-ben telepített parkoló automaták, a beruházás a Kovács Károly Városepítő Program keretében, 100%-os állami támogatásból valósulhatott meg. Összesen 72 darab új parkolóóra kihelyezésére kerülhetett sor, amelyből 22 darab napelemes rendszerrel működik.
- 2022-ben folytatódott az a program, melynek részeként az önkormányzati fenntartású bölcsődében és óvodában a lámpatesteket energiatakarékos, LED-es izzókra cserélik (idősellátó rendszerben ez a folyamat már lezárult). Tavalyi évben az Úrhajós és a Cseperedők bölcsődékben valósulhatott meg a lámpatestek cseréje.
- Gasparich utca 5. társasház mögött kialakított új parkolók és a Zala folyó mellett kialakított kerékpáros pihenőhely környezetében napelemes lámpaoszlopok kerültek kihelyezésre (sziget üzemű napelemes rendszer).
- A Környezet és Energia Operatív Program eredményeként 2019-ben a ZMJV Polgármesteri Hivatal épületein az udvari lapos tetőre 18 db, a főépületre pedig 74 db napelemet helyeztek el. A rendszer 2022 év végéig 336,6 MWh energiát termelt, amely 178 tonna CO₂ és 16,2 millió forint megtakarítást eredményezett. A napelemekkel kapcsolatos aktuális napi információk (teljesítmény, energiamérleg, hozam, megtakarítás...) a zalaegerszeg.hu felületen megtalálhatóak.

4.4. Közvilágítási rendszer megújítása

Az elmúlt időszakban új technológiák és intelligens közvilágítási megoldások jelentek meg a piacon. Ezekre történő átállás előremutató megoldás, mivel a jelenlegi villamos energia árak mellett rövidtávon is megtérül a fejlesztés. Elsősorban azoknak a hagyományos nagynyomású nátrium és higanygőz, valamint kompakt fénycsöves fényforrások cseréje indokolt, melyek a legnagyobb fogyasztásúak és nem vezérelhetők. Az elavult berendezéseket ma már minden esetben újabb, korszerűbb és rugalmasan skálázható LED fényforrású világítótestekkel célszerű felváltani, melyek a korszerűsítéseknek köszönhetően akár 70 %-os energia

megtakarítást produkálhatnak a hagyományos lámpatestekhez képest. A rugalmasan skálázható megvilágítás lényege az, hogy az esti órákban, különböző időtartamokra lebontva eltérő mértékben csökkenthető a lámpatest fényárama. E távfelügyelettel működő közvilágítás menedzselési megoldás részletes, lámpaszintű szabályozást tesz lehetővé, így távlatokat jelenthet a közvilágítási hibák beazonosításában és a rendszer hatékony karbantartásában is. A zalaegerszegi közvilágítás előbbiekben vázolt megújítása 2.000 lámpatestet érint. A program a tervek kidolgozása után állami forrásból, a Kovács Károly Városépítő Programból finanszírozható. További energia/költségmegtakarítás érhető el a közvilágítás felprogramozott rádiófrekvenciás központi vezérlésű vevőegységeinek telepítésével a város 160 közvilágítási trafóköri területén. Az egyszeri beavatkozás által a közvilágítás üzemideje, működése szabályozhatóvá válik. A közvilágítás energiaköltségének csökkentése érdekében a LED-es fényforrások alkalmazását és a központi vezérlésű vevőegységek telepítését a decemberi közgyűlés jóváhagyta.

4.5. Intézkedési terv az energiahatékonyság növelésére

Az alábbi energiahatékonyságát javító beruházások megvalósításához önkormányzatunk gazdasági erejéhez mérten önerőt biztosít, egyes fejlesztések pénzügyi forrása a 2022. évi költségvetésben már biztosítottak voltak, a továbbiakat pedig – a pénzügyi helyzet függvényében – a 2023. évi költségvetés terhére került betervezésre:

- tanulmányok és felmérések készítése;
- szoftver alapú fejlesztések alkalmazása;
- világítástechnikai fejlesztések megvalósításával segíti elő az energia és költség megtakarítást (LED fényforrásokkal mintegy 50%-os megtakarítás érhető el);
- fűtőkorszerűsítési beavatkozások elvégzése (jellemzően a 40-50 éves gázkazánok cseréje kondenzációs készülékekre, illetve a modernizálással összhangban adott esetben radiátorok cseréje);
- napelemes rendszerek telepítése a villamos energia termelésére és hálózatba való visszatáplálással megvalósuló üzemeltetési költség csökkentésére.

Az energiaváltság kezelésére – takarékoskodás mellett – az alábbi 18 pontos intézkedési tervet fogadta el a decemberi közgyűlés, ami várhatóan 40-50 százalékos költségmegtakarítást eredményez:

- Kazáncsere a Zalaegerszegi Gondozási Központ, Idősek Otthona intézményében.
- 18 önkormányzati intézmény esetében napelemrendszer kiépítése.
- Városi Hangverseny- és Kiállítóterem fűtőkorszerűsítése.
- Bölcsődei és óvodai intézményekben lámpatestek, illetve fényforrások LED-esítése.
- Kis utcai épületegyüttes fűtőkorszerűsítése.
- Závodszky utca 1. (volt Nyomda) telephely épületgépészeti korszerűsítési munkái (kazáncsere és fűtésleválasztás).
- Városi Sportlétesítmények Gondnokság Intézménye kezelésében lévő létesítmények energetikai korszerűsítése.
- Teniszkлубház fűtőkorszerűsítése és a sátor épület belső világítási rendszerének korszerűsítése.
- Ostoros Károly Sportcsarnok és ZTE FC épületkomplexum vonatkozásában energetikai koncepció készítése és megvalósítása.
- JUDO terem világítás korszerűsítése.
- Apáczai VMK világításának szétválasztása az egyes szervezetek által fogyasztott energia külön mérhetőségére, valamint tervezet a későbbi fűtőkorszerűsítés és szétválasztás vonatkozásában.
- Keresztury Dezső Városi Művelődési Központ világítótestjeinek cseréje.
- Falumúzeumban megvalósult világítótest csere, valamint későbbi fűtőkorszerűsítés.
- Göcsej Múzeumban megvalósított időszakos rendelkezések, valamint a Mindszentyneumban megvalósított energiaracionalizálási beavatkozások.
- Polgármesteri Hivatal épületében világítótest csere.

- Vásárcsarnok lámpatest cseréje.
- Lakossági LED csereprogram.
- Integrált, Szoftveralapú Épületüzemeltetési Áttekinthető Rendszer beszerzése (olyan áttekinthető informatikai rendszer, mely minden önkormányzati intézmény fogyasztását leköveti, rendszerezi és kategorizálja, illetve a befizetett számlákat fogyasztási pontonként tárolja).

4.6. Energiahatékonyság további növelésének lehetőségei

Jelen helyzetben kiemelten fontos az energiahatékonyság további növelése, melyet az alábbi célok megvalósításával is elősegíthetünk:

- Megújuló energiahordozók felhasználásának további növelése.
- A szennyvízkezelés során keletkező szennyvíziszap, biogáz piacának megteremtése, bővítése.
- Szennyvízhő hasznosítása.
- További önkormányzati épületek energetikai megújítása.
- Intelligens energetikai rendszerek létrehozása.
- Sűrű beépítésű területeken távhő/távfűtő rendszerek létesítésének vizsgálata.
- További szigetüzemű napelemes közvilágítási berendezések alkalmazása.
- Önkormányzat szervezésben épületenergetikai tanácsadási szolgáltatás működtetése.
- Napernyők létesítése.
- Intelligens hálózati rendszerek kiépítése és működtetése.
- Zalaegerszeg Épületenergetikai és Fenntartható Fejlődés Stratégia kidolgozása.
- Termálhő további hasznosítási lehetőségeinek felmérése.
- Megújuló energián alapuló önellátó ipari park létrehozása.

5. VÍZTISZTASÁG VÉDELEM

A települési vízgazdálkodásnak szervesen illeszkednie kell a térségi, illetve az országos vízgazdálkodás rendszerébe. A takarékos és átgondolt felhasználási alapelveknek itt is ugyanúgy kell érvényesülnie, ebből következően az emberi vízfelhasználás tervezését három alapelvnek kell vezérelnie:

- minél kevesebbet használjunk,
- minél kevésbé szennyezzük el,
- minél többet forgassunk vissza.

KEHOP pályázati program keretében 1,7 milliárd forintos fejlesztéssel újulhat meg Zalaegerszeg területén 14 helyszínen az ivóvízhálózat, további 14 helyszínen pedig szennyvízhálózat. Az elnyert pályázati támogatás 70 százalékos arányú (1,2 milliárd forint), a maradék 30 százalék önrészt (500 millió forint) pedig az önkormányzat biztosítja. A munkálatokkal a 28 helyszínen 2023. decemberére végeznek majd a szakemberek. Közel 7000 méternyi ivóvíz és majdnem ugyanennyi szennyvíz hálózatot érint a felújítás (ez a teljes hálózat 1 százaléka), amivel a járulékos munkák (pl. szivattyúzás) energiaköltségét évi 58 millió forinttal lehet csökkenteni. A csaknem 57 ezer főt érintő korszerűsítésnek köszönhetően 15 tonna szén-dioxid marad a rendszerben.

5.1. Szenny- és csapadékvíz

- Települési Szennyvízkezelési Programban felülvizsgálatában ismételten vizsgálatra került az egyedi szennyvíztisztító berendezések használatának esetleges engedélyezésének lehetősége. A városunk

egész területe – felszín alatti vizek szennyeződés érzékenységi besorolása szempontjából – fokozottan érzékeny terület, tehát a felszín alatti vízbázis védelme a város hosszú távú ivóvíz ellátása miatt kiemelten fontos feladat. A jogszabályi lehetőségek és előírások ugyan nem zárják ki a magánszemélyek háztartási igényeit meg nem haladó tevékenység esetén az egyedi szennyvíztisztítás esetén szikkasztás lehetőségét, de a szikkasztásra gyakorlatilag alkalmatlan földtani közeg miatt még az egyedi szennyvíztisztítási módszer is jelentős kockázatot rejt, ezért a hatóság jóváhagyásával továbbra is csak igazoltan vízzáró szennyvízgyűjtés alkalmazható.

- Szenny- és csapadékvíz rendszer megújítása a tavalyi évben a Kabók, Püspöki Grácián, Iskola, Mikes Kelemen, Kinizsi, Tomori Pál, Kosztolányi, Mártírok, Petőfi és a Pózva utcában valósulhatott meg.
- Az Északi Ipari Park közműveinek és közműcsatlakozásainak fejlesztésére a város 10,56 milliárd forint kormányzati támogatásban részesült. Ezzel az ipari park fejlesztése mellett az északi városrészben a teljes csapadékelvezető rendszer is megújulhat.
- 2023-ban várhatóan a Jókai, Arany János, Püspöki Grácián (II. ütem), Gasparich, Dr. Jancsó Benedek, Vizslaparki és Göcseji úton, illetve a Platán soron kerülhet sor a szenny- és csapadékvíz rendszer megújítására.

5.2. Ivóvíz

A város területe alatt elhelyezkedő (felső-pannon homokrétegekben tárolódó) rétegvíz készletből Zalaegerszeg ivóvizének biztosítására két vízbázis (keleti és a nyugati) szolgál. A kitermelt vízzel a kiépített regionális hálózati rendszer segítségével a környező települések (Babosdöbréte, Bocfölde, Böde, Csatár, Hottó, Kiskutas, Nagykutas, Sárhida, Teskánd) vízellátását is biztosítják. Ezért a vízbázis védelme mind mennyiségi, mind minőségi szempontból a város egyik kiemelkedő feladata. A nyugati bázis KEOP program keretében korábban már megújult, a beruházás során 4500 m³/nap kapacitású vízkezelő épült. A keleti vízbázist ellátó kutak vasat, mangánt és ammóniumot, illetve egyes kutak esetében metánt tartalmaznak, ezért szükséges volt a vízbázis megújítása, amely KEHOP programból valósulhatott meg. A beruházás során 6 db új kút fúrása illetve 5 db eltömedékelése korábban már megtörtént, illetve 17 km-en új nyomvonalat fektetnek le. A 4,7 mrdFt értékű fejlesztés a megyeszékhelyen kívül Zalaszentiván, Zalaszentlőrinc, Bocfölde, Sárhida és Alibánfa községeket érinti, ezáltal összesen 68 ezer lakos ivóvízellátását javítja. A keleti vízbázisáról ellátott települések ivóvízminőség javítása és vízellátásának fejlesztése projekt 2022-ben lezárásra került.

5.3. Felszín alatti vizek

Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzatának a KEOP konstrukció keretében lehetősége nyílt a Búslakpusztai bezárt hulladéklerakó által okozott szennyezés megszüntetésére. A projekt 2015. évi lezárását követően megállapítható, hogy az elvégzett munkálatok eredményeként megszűnt a környezet továbbsszennyezése és megtörtént a szennyezés lokalizációja. Jelenleg a szennyezett víz aktív szénrel történő tisztítása és visszanyelése történik műszaki ellenőr bevonásával. A hatóság által előírt adatszolgáltatások és vízmintavételezések határidőre megtörténtek, rendkívüli esemény nem történt.

5.4. Felszíni víz

Zalaegerszeg az ország legcsapadékosabb területén helyezkedik el. A megye vízfolyássűrűsége meghaladja az országos átlagot, minden km² területére 1,5 km vízfolyás esik. A város legjelentősebb vízfolyása a Balatont tápláló Zala folyó, így a város közvetve a Balaton vízgyűjtő területén fekszik. Ezért kiemelten fontos vízminőségének védelme. A felszíni vizek minőségnek ellenőrzése érdekében a Gébárti tavon tavaly is lezajlott a víztározó vízminőség vizsgálata. A tavasszal és ősszel elvégzett mérések alapján megállapítható,

hogy határérték túllépést egyik komponens és vizsgálati helyszín (beérkező, tározóban lévő és elfolyó víz) esetében sem tapasztaltak.

5.4. Hévizek

A kistérség egyik legértékesebb természeti kincse a hévíz, melyből jelentős mennyiségű és kitűnő minőségű készletek állnak rendelkezésre. A vízhasznosítás céljára átadott 8 kút közül a víz hőfoka négy kút esetében 30–60 °C, három kútnál 60–90 °C hőmérsékletű, továbbá egy kút esetében 90 °C feletti. A kitermelt hévíz elsősorban a Termálfürdő és az AquaCity melegvíz igényének biztosítására, kisebb mértékben néhány egészségügyi létesítmény fűtésére kerül felhasználásra. Az új fedett uszoda esetében szintén termálvíz alkalmazása valósul meg a medencetechnológiai, a használati melegvíz és az energetikai célú felhasználások vonatkozásában.

5.5. Vízbázis védelmével kapcsolatos célok, feladatok

- Szenny- és csapadékvíz rendszer teljes szétválasztása.
- Csapadékvíz visszatartás alkalmazása.
- Adatbázis létrehozása (zárt szennyvízgyűjtők száma és műszaki állapota, valamint az ásott és fűrt kutak leltára).
- Háztáji állattartáshoz kapcsolódó gyakorlatok felmérése (szerves trágya tárolása).
- Csapadékvíz gyűjtő tartályok beszerzése (pályázati forrásból) a lakosság számára.
- Nem megfelelő kút létesítések és használatok feltérképezése.
- Illegális csatornahálózati rákötések felderítése.
- Csapadékvíz közcsatornára kötéseinek felmérése.
- Csapadék és szürkevíz hasznosító rendszerek kialakítása.
- Szélsőséges időjárási helyzetekre való felkészülés a vízvisszatartást szem előtt tartásával (záportározók kialakítása).
- Ivóvízellátó rendszer felkészítése a hőhullámok és aszályos időszakok során fellépő többlet vízigény kielégítésére.
- Szennyvíz rendszer felkészítése a villámárvizek befogadására.
- Cselekvési terv kidolgozás a kiemelten sérülékeny vízbázis védelmére.
- Klímatudatos vízgazdálkodás és az aszályhoz, villámárvizekhez való alkalmazkodás elősegítése.
- Vízszivárgások felszámolása a közüzemi ivóvíz és szennyvíz rendszerekben.

6. LEVEGŐTISZTASÁG- VÉDELEM

A város környezeti és gazdasági adottságaiból adódóan a légszennyezőanyag kibocsátások elsősorban a lakossági és közületi gázfelhasználáshoz, a közlekedésből adódó levegőszennyezéshez, valamint az ipari létesítményekhez és szolgáltatói tevékenységekhez kötődnek. Zalaegerszeg térségében légszennyezőanyag kibocsátás szempontjából a közúti közlekedés a meghatározó, a vasúti légszennyezés a pálya villamosítása miatt nem jelentős. A város legnagyobb ipari légszennyezőanyag kibocsátója a MOL Nyrt. Zalai Finomítója, meghatározó légszennyező anyagai a szén-monoxid, a nitrogén-oxid és a kén-dioxid. A MOL Nyrt. Zalai Finomító kén-dioxid kibocsátásától eltekintve a városban működő iparvállalatok légszennyező anyag kibocsátása nem jelentős. Az ipar légszennyező hatása az elérhető legjobb technikák alkalmazásával minimalizálható. Zalaegerszeg vezetékes földgázellátó rendszerbe van bekapcsolva, így mind a fűtést, mind a

melegvíz előállítását jelentős mértékben gáztüzeléssel oldják meg. A gáztüzelésből elsősorban szén-monoxid és nitrogén-oxidok kerülnek a levegőbe. A lakossági fűtésből származó légszennyező anyagok mennyisége nem számottevő, ellenben az egyéb tüzelési módokból lokális légszennyezettségi problémák alakulhatnak ki. Összességében megállapítható, hogy a városban a légszennyezés főként a közlekedéshez kapcsolódik, a belváros légszennyezettsége elsősorban forgalomszervezéssel és megfelelő tehermentesítő utak megépítésével csökkenthető.

6.1. Levegőtisztaság- védelemi mérőhálózat

Zalaegerszeg levegőminőségét az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat (OLM) manuális mérőhálózata méri. A településen jelenleg 2 mérőpont található (Zrínyi út és Besenyő utca), ahol nitrogén- dioxid, ülepedő por, illetve szálló por mérése zajlik. A rendelkezésre álló adatok alapján Zalaegerszeg levegőminősége 2022-ben is jó volt, a mért értékek vonatkozásában egészségügyi határérték túllépés nem történt.

6.2. Levegőtisztaság- védelemmel kapcsolatos célok, feladatok

- Alternatív közlekedési módok további népszerűsítése a lakosság körében.
- Kerékpárutak hosszának további növelése és azok összeköttetésének biztosítása.
- Önkormányzati cégeknél az alternatív meghajtású járművek, gépek, berendezések számának növelése.
- Telekocsi rendszer népszerűsítése.
- Forgalmatszámok végzése (kerékpár, gépjármű, autóbusz).
- Automata légszennyezettség mérő állomások telepítése.
- Felkészülés az esetleges erdőtüzek kialakulásának megelőzésére/védekezésre az erdészetekkel és a katasztrófa védelemmel együttműködve.
- Veszélyes tüzelőanyagok és azok szervezetre gyakorolt hatásainak tudatosítása a lakosság számára.
- Hulladékok égetésének visszaszorítása.
- Szilárd tüzelések során a levegőminőségre veszélyt jelentő kibocsátások felderítése.
- További forgalomcsillapító módszerek alkalmazása.
- Községi közlekedés használatának növelése.
- Város jelentős kibocsátóinak feltérképezése.
- Levegőminőség célzott, eseti monitorozása.
- Intézkedési terv kidolgozása és a lakossággal történő megismertetése az esetleges szmoghelyzet kezelésére.
- Belváros forgalomcsillapítása.

7. ZÖLDFELÜLET GAZDÁLKODÁS

7.1. Zöldfelületek fenntartható fejlesztése

7.1.1. Fenntartható zöldfelület fejlesztés és gondozás szempontrendszere

- Zöldfelületek használati értékének fokozása a közterületek élővé tétele érdekében, tekintetbe véve a lakossági igényeket.
- Invazív növényfajok lehetőség szerint teljes kiirtása, illetve a fajok város zöldfelületeibe történő behurcolásának megakadályozása.
- Jelentős allergén hatással rendelkező növényfajok egyedszámának és az allergén növények telepítésének elkerülése.

- Kaszálék helyben hagyása.
- Meglévő koros, de egészséges faegyedek megtartása.
- Megfelelő árnyékoltság biztosítása különösen parkolók, fásított közterek, utcák esetén a hősziget hatás csökkentésére.
- Burkolt felületek arányának csökkentése, csapadék áteresztő burkolatok alkalmazása.
- Többszintes növényállomány kialakítása a nagyobb biodiverzitás (biológiai sokféleség) kialakulására.
- Méhlegelőnek alkalmas növényfajok telepítése.
- Kaszálék és lomb komposztálása.
- Szerves trágya széleskörű alkalmazása.
- Madárbarát kialakítás fészkelő helynek, táplálkozásra alkalmas növények telepítése.
- Vizes architektúra elemek számának növelése a kedvezőbb mikroklíma biztosítására.
- Nagyobb méretű és magasabb minőségű zöldfelületek kialakítása a fejlesztések esetén.
- Utcai sorfák esetében fontos, hogy méretükben és várostűrőségükben alkalmazkodjanak a rendelkezésre álló helyhez. Kifejlett korukban ne nőjenek sem a meglévő légvezetékek védőtávolságába, sem a közlekedési területek úrszelvényébe.
- Alacsony fenntartási igényű, tág tűrésű, nagy díszértékű fajták választása, figyelembe véve az adott terület talajadottságait és mikroklímáját.
- Növénytelepítéseknel vizsgálni kell az őshonos fajok és hazai fajták felhasználásának lehetőségeit.
- Telepített növények beszerzése lehetőleg helyi termelőktől történjen, csak egyedi esetben származzon 60 km-es körzeten kívülről.
- Csapadék- vagy talajvíz (fűrt kutakból) felhasználása a zöldfelületek öntözésére.
- Magasépítési beruházásoknál kívánatos megvizsgálni a zöld tetők és zöld homlokzatok kialakításának lehetőségét.

Több mint 1 millió m² zöldfelületen a parkfenntartási, valamint a közterületi fák metszési munkáira és a köztisztasági feladatok ellátására a Városgazdálkodási Kft-vel szerződünk, a közel 200 ha önkormányzati erdőterület gondozását pedig szakvállalkozók bevonásával biztosítottuk.

7.1.2. Zöldfelületi Stratégia keretében 2022-ben megvalósult zöldfelület fejlesztések

A fenntartható, jövőbemetető zöldfelület gazdálkodással szeretnénk hozzájárulni a város lakosságának és a városba érkezők jó közérzetéhez. Ennek megfelelően a kiültetéseknek olyan cserjék és évelő növények alkalmazása történik, amelyek zárt állományt adnak, csökkentve a fenntartási igényeket, illetve az alkalmazott tőtávok is a gyors záródást hivatottak elősegíteni. A fajták kiválasztásánál elsődleges cél az adott helyszín ökológiai viszonyait legjobban toleráló, valamint a kártevőkkel szembeni nagy ellenálló képességű növényfajok kiültetése. Kiemelt figyelmet fordítunk az elburjánzott cserjeágak felszámolására (terek átláthatóságának és a közbiztonság érzetének növelése érdekében), a város faállományának szükségszerű cseréjére, a faegyed szám növelésére és a magas fenntartási költségű egyévi kiültetések csökkentésére (évelő növények alkalmazásával). Fenntartható zöldfelület gazdálkodás szempontjait figyelembe véve 2022-ben az alábbi zöldfelület fejlesztések valósulhattak meg:

Belváros zöldfelületének fejlesztése

A nem megfelelő fajtaválasztás, az éghajlati viszonyok és a környezeti tényezők változása következtében a város egyes zöldfelületein még mindig találhatóak felújítandó, cserélendő növényfoltok, növényegyedek. Ezen célok megvalósulása érdekében a belvárosi revitalizáció keretében több helyszínen is megtörténhetett az előregedett növényállomány cseréje és a szükséges növénypótlások elvégzése (560 db évelő, 5 db faegyed kiültetésével).

Növényhagymák kiültetése

Évről évre jelentős számú hagymás növény kerül kiültetésre a város virágágyaiban. A telepített hagymák azonban az első évi kiemelkedő virágzás után legyengülnek, a következő szezonban nem, vagy csak gyengén virágoznak. Ennek elkerülésére új, friss virághagymák beszerzése és ültetése volt indokolt (6.100 db tulipán és jácint hagyma kiültetése valósulhatott meg).

Virágládák beültetése, fenntartása

Korábbi években Zalaegerszeg város főutcáján és a Dísz téren 114 db virágláda került kihelyezése. 2022-ben is megvalósult a növények kiültetése, gyommentesítése, műtrágyázása és öntözése.

Andráshidai városrész zöldfelületeinek rendezése

Andráshida nagyméretű, ám spontán kialakult zöldfelületekkel rendelkezik, a közterületek fásítása sok esetben fajtaszegény, funkciójukhoz kevésbé illeszkedik. Az elkülönített keretből több helyszínen megtörténhetett a talajtakaró rózsák (70 db), cserjék (180 db), fák (3 db) kiültetése és a zöldfelületek szükség szerinti megújítása.

Béke liget zöldfelületeinek rendezése

Zalaegerszeg egyik legkorábbi zöldfelületi eleme. A közelmúltban történt beavatkozások – cserjefelületek felszámolása – hatására a park használóinak köre, illetve a park használati módja pozitív irányba változott. 2022-ben az elkülönített keret felhasználásával a meglévő növényállomány felülvizsgálatát követően megtörtént a park átláthatóságának biztosítása, a szobor környezetének rendezése, a bozotos felületek felszámolása, valamint új cserjék és 21 db fa telepítése.

Csaba királyfi szobor környezetének rendezése

A Landerhegyi Sportiskolai Általános Iskola melletti zöldfelület közel 20 évvel ezelőtt került kialakításra. Az elkülönített 500 eFt összegből a növényzet felülvizsgálatát követően sor kerülhetett a túlburjánzott/elöregedett növényzet visszavágására és cserjék (260 db) telepítésére.

Csácsi városrész zöldfelületeinek rendezése

Nagy lakosságszámú településrész zöldfelületei jó minőségűek, ám a kialakításuk óta eltelt idő helyenként a növényzet cseréjét, illetve új növényzet telepítését indokolta. A tervezett összegből több helyszínen sor került 14 db fa, 210 db évelő kiültetésére és a zöldfelületek szükség szerinti rendezésére.

Ady utcai 1956-os emlékmű környezetének rendezése

Az Ady Endre és Botfy Lajos utca kereszteződésében lévő emlékmű környezetébe telepített növényzet egy része előregedett, esztétikai és egészségi értelemben leromlott állapotú volt. A zöldfelület felülvizsgálatát követően megtörténhetett az elszáradt tuják eltávolítása, 21 db cserje és 20 db sövény telepítése.

Játszóterek zöldfelületeinek rendezése

Mind a hőhullámok, mind a káros UV sugárzás ellen megfelelő védelmet nyújtanak a nagy lombkoronával rendelkező faegyedek, melyek párologtatásuk révén csökkentik a környezetük hőmérsékletét is. Az elkülönített keretből az Iskola, Hegyalja és az Ola utcai játszótéren megtörtént az elburjánzott, előregedett cserjefoltok megújítása és a terület szükség szerinti fásítása (21 db).

Nyugati ostorfák kiváltása

A meglévő ostorfák évi kétszeri metszést igényelnek, hogy az utak ürszelvénye szabad/belátható maradjon és a légvezetéseket se éri el a fák lombkoronája. A rendszeres csonkolás hatására állapotuk leromlott, gyakran odvasak, esztétikailag alacsony értékűek. A Stratégiában elkülönített keretből a Báthory utcában folytatódhatott a negyven-ötven éve telepített, sokszorosan csonkolt, rossz egészségi állapotú, alacsony

esztétikai értékű fasor kiváltása (30 db nagyobb tűrésű, magasabb esztétikai értékű és alacsonyabb fenntartási igényű faegyeddel).

Temetők zöldfelületeinek rendezése

Zalaegerszeg köztemetőinek zöldfelületei jól fenntartottak, de növényállományuk fajtaszegény, sok esetben elöregedett, esztétikai és egészségi értelemben leromlott. Az elkülönített keretből több helyszínen megtörténhetett a temetők cserjefoltjainak a megújítása, pótlása (51 db), felszámolása és új faegyedek (25 db) telepítése.

Egyéb zöldfelület megújítások

A rendelkezésre álló keretösszegeből a város több pontján megtörtént az elburjánzott, elöregedett cserjefoltok eltávolítása, az évelő- és cserjegyök szükség szerinti megújítása (200 tő) és fák kiültetése (4 db).

7.1.3. Egyéb zöldfelület fejlesztések

Tavalyi évben – Zöldfelületi Stratégián kívül – a Püspöki Grácián utcába 20 db fa, Jókai utcába 34 db fa, az új pózvai kerékpárút mellett pedig 80 db faegyed kiültetése történt meg. Városunk 2022-ben is csatlakozott a MOL-Új Európa Alapítvány VárosFa Programjához, melynek eredményeként a Göcseji úton és a Gábárti tó környezetében 70 db faegyedet ültetésére kerülhetett sor. A „Nyilatkozat és vállalás Zalaegerszeg a klímavédelemért” elnevezésű dokumentumban is kiemelt városi programmá emelkedett a városi zöldfelületek növelése. Ehhez kapcsolódóan hirdettük meg azt a célt, hogy 5 év alatt (2024-ig) 5 ezer fát ültetünk. Az eredeti célunk már teljesült, de a programot tovább folytatjuk, hogy 2024-ig 10 ezer fa kiültetése valósulhasson meg (tavaly év végéig több mint 9 ezer faegyed ültetésére kerülhetett sor).

Az ültetések mellett kiemelt figyelmet kaptak a már meglévő, korosabb faegyedek. A hosszú távú, biztonságos fenntartásuk érdekében folyamatos volt a szükséges gallyazások, a parazita növények elleni védelem, a korona korrekciók elvégzése és a fasebek kezelése.

7.1.4. 2023-ra vonatkozóan – Zöldfelületi Stratégia keretében – az alábbi zöldfelület fejlesztések kerültek elfogadásra:

- belvárosi zöldfelületek rendezése;
- növényhagymák kiültetése;
- virágládák beültetése, fenntartása;
- temetők zöldfelületeinek rendezése;
- Batsányi utcai fasorcsere;
- Besenyő és Botfa zöldfelületeinek rendezése.

7.2. Helyi jelentőségű védett természeti értékek megóvása

Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Közgyűlésének a helyi jelentőségű természeti értékek védelméről szóló 32/2001. (X. 26.). önkormányzati rendelete alapján az országosan védett növény- és állatfajok gyakori előfordulási helyei, illetve a helyi természeti értékek előfordulási helyei alapján helyi védettség alá kerültek az alábbi területek:

1. Csácsi arborétum;
2. Deák téri park;
3. platánsorok (Platán sor, Landorhegyi út, Zrínyi út, Bíró M. út);
4. Dózsa-liget;

5. Göcsej-Palatinus Étterem és Panzió kertje;
6. szenterzsébethegy gesztenyefa;
7. olai temetőben lévő hársfa;
8. olai vasútállomásnál lévő hársfák;
9. botfai vadgesztenyesor;
10. Azáleás-völgy;
11. 20145 hrsz.-ú ingatlanon lévő hársfa;
12. Kossuth Lajos u. 3. sz. alatti hársfa;
13. Parkerdő;
14. Pálosfai-patak völgye;
15. Bozsoki-domb;
16. Bozsoki és Szabadság u. K-i oldalán lévő gömbkőrös fasor;
17. Andrásida utca 33/A. szám alatti, 7288/13 hrsz.-ú ingatlan parkja;
18. Batthyányi u. 2. sz. alatti Göcseji Múzeum előtt álló juharlevelű platánfa.

Az Önkormányzat korábban elkészítette a Természeti értékek kezelési tervét, amelynek végrehajtása folyamatos. A védett fasorok esetében is megtörtént a száraz ágak eltávolítása, odútisztítások, faszemek kezelése, illetve a szükséges egyéb beavatkozások elvégzése.

7.3. Zöldfelületekkel kapcsolatos további célok, feladatok

- Zöldfelületek használatának népszerűsítése, mint szabadtéri közösségi tér.
- Oktatási és nevelési intézményekben gyümölcsfák és kiskertek számának növelése.
- Zöldterületek örökbe adása.
- Szárazságtűrő fajok telepítése az öntözési vízfelhasználás csökkentésére.
- Robbanómotoros gépek (fünyírók, traktorok, járművek, láncfűrészek, ágvágók...) lehetőség szerinti kiváltása elektromos üzeműekre a légszennyezés csökkentésére.
- Nyugati ostorfák folyamatos kiváltása (évi kétszeri metszést igényelnek).
- Lomb és kaszálék helyben hagyása a kevésbé frekvenciált területeken (szervesanyag utánpótlás, búvóhely az állatok számára, nedvesség megtartás, szállítás elmaradásával a környezetterhelés csökkenése).
- Zöldfelületek funkcióval történő ellátása.
- Zöldtetők és zöldhomlokzatok széleskörű alkalmazása.
- Oktatási és nevelési intézmények bevonása a közösségi faültetésekbe és utógondozásukba.
- Erdőterületek nagyságának növelése.
- Egynyári virágágyak minimalizálása.

8. LOCAL AGENDA 21

Az Európai Unió Bizottsága, valamint a Magyar Kormány a pályázati támogatások egyik horizontális alapelveként határozta meg a fenntartható fejlődés biztosítását, így minden projektet úgy kell megvalósítani, hogy az a fenntartható fejlődést, ezen belül a környezet védelmét és állapotának javítását előmozdítsa. Az uniós pályázatok fenntarthatósági vállalásai között szerepel a környezettudatos menedzsment és tervezés keretében a Fenntarthatósági terv vagy program megléte. Ezért a város korábban már elkészítette a Local Agenda 21 Környezeti Fenntarthatósági Programot, melynek felülvizsgálatát (2026.12.31-ig érvényes)

299/2021. (XII.16.) határozatával a közgyűlés jóváhagyta. A megvalósult programok részletes bemutatását jelen előterjesztés tartalmazza.

9. ÖKOVÁROS PROGRAM, ZALAEGERSZEG A KLÍMAVÉDELEMÉRT

Önkormányzatunk 2010-ben indította el az az ÖKOVÁROS programot, mely a megújuló energiák széleskörű alkalmazására, az energiafelhasználás csökkentésére, a környezetterhelő (szennyező) anyagok és hulladékok minimalizálására, a zöldfelületek fenntartható gondozására, valamint a hatékony környezeti nevelésre tett ajánlásokat. Ehhez kapcsolódóan, a 2019-2024-es önkormányzati ciklus kezdetén elkészítettük az "ÖKOVÁROS program, Zalaegerszeg a klímavédelemért" koncepciót, amelyben a megfogalmazott célok megvalósulása elősegíti egy olyan jövőkép kialakulását, ahol Zalaegerszeg egy energia hatékony, élhető, fenntartható és „zöld” megyeszékhellyé válhat. A város vezető szerepet tölthet be a régióban az újrahasznosítás, a megújuló energia hatékony felhasználása, a fenntartható zöldfelületek kialakítása, valamint a közösségi közlekedés fejlesztése terén.

ÖKOVÁROS program, Zalaegerszeg a klímavédelemért koncepció főbb pontjai:

1. Helyben előállítható, megújuló energiaforrások használatának növelése
2. Intézmények energiahatékonyságának növelése
3. Fenntartható hulladékgazdálkodás
4. Fenntartható vízgazdálkodás
5. Közlekedésfejlesztés, fenntartható mobilitás
6. Zöldfelületek fenntartható kialakítása, gondozása
7. Környezettudatos gondolkodást elősegítő szemléletformálás

Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Közgyűlése 220/2019. (XII.12.) számú határozatával elfogadta az „ÖKOVÁROS program, Zalaegerszeg a klímavédelemért” című előterjesztést, melyben felkérte a polgármestert, hogy évente számoljon be a koncepció előrehaladásáról. A megvalósult programok részletes bemutatását jelen előterjesztés tartalmazza.

10. NYILATKOZAT ÉS VÁLLALÁS ZALAEGERSZEG A KLÍMAVÉDELEMÉRT

„A földet nem apáinktól örököltük, hanem unokáinktól kaptuk kölcsön!”

(David Brower)

Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzata és valamennyi polgára kiemelten fontos feladatának tekinti a környezetvédelmet, valamint a klímaváltozás elleni küzdelmet. Közös céljaink meghatározása érdekében a 2019. december 12-i közgyűlés tárgyalta az „ÖKOVÁROS program, Zalaegerszeg a klímavédelemért” című előterjesztést, melyben az alábbi vállalásokat tettük:

1. A klímaváltozás káros hatásainak kivédése érdekében önkormányzatunk 2020-ra klímastratégiát dolgoz ki, melyben tíz évre határozzuk meg az intézményrendszer energiatakarékos felújítása,

valamint új beruházások leghatékonyabb és legbiztonságosabb energiafelhasználása terén elérendő célszámokat (megvalósult).

2. Csatlakoztunk Nemzetközi Klímavédelmi Under2 Koalícióhoz. A szövetség tagjai vállalták, hogy 2050-re 80 százalékkal csökkentik az üvegházhatást okozó szén-dioxid-kibocsátásukat az 1990-es évek értékeihez képest (megtörtént).
3. Beléptünk az Európai Polgármesterek Szövetségébe, ahol 2030-ig a szén-dioxid kibocsátás legalább 40 százalékos csökkentésére tettünk vállalást (megtörtént).
4. Az északi ipari parkban napelem parkot építettünk (megvalósult).
5. Jelentős forrásokat fordítunk az egészséges ivóvíz ellátásra és a biztonságos szennyvíz kezelésre (megvalósítása folyamatos).
6. 2024-ig megvalósítjuk a búslakpusztai hulladéklerakó környezetkímélő megoldással történő bővítését (megtörtént).
7. Közel tízmilliárd forintos pályázati forrást nyertünk el az Elena program keretében a káros anyag kibocsátás csökkentésének céljára 2024-ig (folyamatban).
8. Részben az Elena program, részben pedig KEHOP forrás bevonásával újabb napelem parkot építünk 2024-ig (folyamatban).
9. Ugyancsak az Elena program keretében közel húsz önkormányzati intézményre napelemeket helyezünk el, tíz-tizenöt önkormányzati intézményen pedig energetikai korszerűsítést hajtunk végre a káros anyag kibocsátás csökkentése érdekében 2024-ig (folyamatban).
10. A városban már 17 elektromos töltőt építettünk ki, számukat tovább növeljük (folyamatos).
11. Az önkormányzat és az önkormányzati cégek elektromos meghajtású gépjárműveket szereznek be (megvalósítása folyamatos).
12. Hosszabb távú célunk, hogy az állam által irányított helyi tömegközlekedésben (Volánbusz) csak alacsony kibocsátású EURO-6-os, illetve elektromos, vagy földgáz/CNG meghajtású buszok közlekedjenek. Ez illeszkedik az új állami buszstratégiához is (megvalósult, folyamatos).
13. 2024-ig összesen 25 km új kerékpárutat építünk ki hat szakaszon (az első, 6,5 km-es szakaszt már át is adtuk), hogy minél többen tudjanak a mindennapokban, akár munkahelyekre is kerékpárral közlekedni (megvalósítása folyamatos).
14. Folytatjuk a gyermekek környezettudatos tudatformálását, a zöld óvoda, ökoiskola, zöld campus programokat, illetve a környezetvédelmi közösségi akciókat (megvalósítása folyamatos).
15. 2020-ban kísérleti jelleggel a Munkácsy Mihály Szakgimnáziumban és Szakközépiskolában bevezetjük a „PET palack mentes iskola” programot, és ha működik, ha beválik, akkor kiterjesztjük a többi zalaegerszegi iskolára is (megvalósult).
16. Ugyancsak 2020-ban kiköltöztetjük a belvárosból, a Dísz tér környékéről a Restart országos sportfesztivált, melyet megújítunk, környezetvédelmi elemekkel bővítünk, és ez lesz az első műanyag mentes – pohár, tányér, evőeszköz – zalaegerszegi fesztivál (megvalósítása folyamatos).
17. Kiemelt városi programmá emelkedik a városi zöldfelületek növelése, és ehhez kapcsolódóan hirdettük meg, hogy 5 év alatt, 2024-ig 5 ezer fát ültetünk. Az eredeti cél már teljesült, de a program folytatódik, melynek része a meglévő fasorok és faállomány szakmailag átgondolt, ütemezett megújítása is (megvalósítása folyamatos).
18. A legfontosabb feladatunk továbbra is az, hogy megőrizzük az élhető környezetet a jövő generációinak, ezért Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzata, csatlakozva a Megyei Jogú Városok Szövetségé 2019. december 9-i közgyűlésének egyhangú határozatához, megerősíti a klímavédelem iránti elkötelezettségét. A hazai nagyvárosok az elmúlt években élharcosai voltak a klímavédelemnek, s ez a jövőben sem lehet másként. Elköteleztük magunkat az életminőséget, technológiaváltást, versenyképességet, együttműködési képességet és jövőképet jelentő ügy mellett. Zalaegerszeg a jövőben is aktív szerepet fog vállalni a klímavédelemben, hiszen mi is felelősek vagyunk környezetünk megóvásáért, ezért továbbra is környezettudatos fejlesztéseket hajtunk végre,

az erőforrásokkal megfontoltan gazdálkodó várost alakítunk ki és a városüzemeltetés terén is készek vagyunk a klímavédelmet is szolgáló innovatív megoldásokat bevezetni.

A megvalósult célok részletes ismertetését jelen előterjesztés tartalmazza.

11. Települési Környezetvédelmi Program (2023-2028-as időszak)

A jogszabályi előírásokra tekintettel Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Közgyűlésének 94/2017. (V.18.) számú határozatával elfogadta a 2017-2022-es időszakra vonatkozó Települési Környezetvédelmi Programot, melynek érvényessége 2022. december 31. napján lejárt, ezért szükséges volt a következő 6 évre szóló program elkészítése. A vizek hasznosítását, védelmét és a kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó általános szabályokról szóló 147/2010. (IV.29.) Kormányrendelet 20. § (1) bekezdése értelmében a Települési Környezetvédelmi Program részeként az önkormányzatnak ki kellett dolgoznia a Települési Szennyvízkezelési Programot is.

Az új, 2023-2028-as időszakra vonatkozó (immár negyedik) Környezetvédelmi Program ismerteti az elmúlt hat évre vonatkozó feladatok megoldásra tett intézkedéseket, illetve a kitűzött célok megvalósulását és azok értékelését. Az új program jelen formájában egy stratégiai terv is, amelyben foglaltak megvalósítása tovább javítja városunk környezeti állapotát és arculatát, illetve elősegíti a jó közérzetű város biztosítását. Az elkészült dokumentum szerint „Fentiek alapján megállapítható, hogy a Programban foglalt célok elérésére a város jelentős erőforrásokatallokált, élt a pályázati források célirányos felhasználásával a programmegvalósításokhoz, és jövőbemutató fejlesztések kerültek elvégzésre, melyeket a közelmúltban bekövetkező energiaválság többszörösen visszaigazol. Több szakágazati programtervezet is elkészült, mellyel a fenntartható hosszútávú stratégiák mentén fejlődik tovább Zalaegerszeg.” A SWOT analízis alapján megfogalmazták Zalaegerszeg város következő 6 évre vonatkozó környezetvédelmi céljait és cselekvési tervét.

Városunk lakosságának egyre nagyobb hányada költözik olyan lakóközrztbe, ahol nem minden esetben áll rendelkezésre a közcatornán keresztül történő szennyvízelvezetés, ezért a Települési Szennyvízkezelési Program felülvizsgálata ezekre a területekre irányította a figyelmet. A város egész területe – felszín alatti vizek szennyeződés érzékenységi besorolása szempontjából – fokozottan érzékeny terület, emiatt a felszín alatti vízbázis védelme a város hosszú távú ivóvíz ellátása érdekében kiemelten fontos feladat. Az elkészült felülvizsgálat megállapította, hogy a jogszabályi lehetőségek és előírások ugyan nem zárják ki a magánszemélyek háztartási igényeit meg nem haladó tevékenység esetén az egyedi szennyvíztisztítás esetén a szikkasztás lehetőségét, de a szikkasztásra gyakorlatilag alkalmatlan földtani közeg miatt még az egyedi szennyvíztisztítási módszer is jelentős kockázatot rejt, ezért – az eljáró hatóságok jóváhagyásával – továbbra is csak igazoltan vízzáró szennyvízgyűjtés alkalmazható.

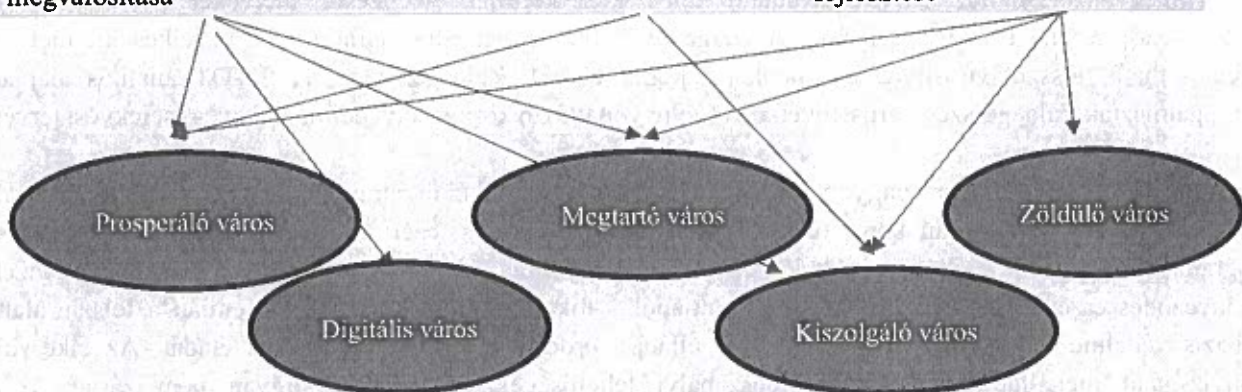
13. Fenntartható Városfejlesztési Stratégia (FVS)

A közgyűlés 2021-ben döntött a Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiájának elkészítéséről. Ennek célja, hogy Zalaegerszeg a jelenleg érvényes Európai Unió programozási periódus során

egységes célok és elvek mentén valósítsa meg fejlesztéseit. A 2022-ben elkészült fejlesztési stratégiát a közgyűlés 136/2022. (IX.15.) határozatával elfogadta.

Stratégiában meghatározott célkitűzések:

1. Stratégiai cél: Megyeszékhely szerepkörnek megfelelően széleskörű és magas színvonalú közszolgáltatások biztosítása	2. Stratégiai cél: Zalaegerszeg gazdasági erőközpont funkciójának fejlesztése	3. Stratégiai cél: Komplex, kiszolgáló, élhető és értékorientált városi környezet kialakítása
kapcsolódó részcélok 1.1. Mindenki által elérhető, a rászoruló társadalmi csoportokat kiemelten segítő alap és közép fokú szociális és egészségügyi ellátások biztosítása	kapcsolódó részcélok 2.1. Gazdasági területek infrastrukturális fejlesztése	kapcsolódó részcélok 3.1. Komplex közterületi fejlesztések
1.2. Zalaegerszeg innovatív gazdasági központtá fejlődését támogató humán háttér biztosítása	2.2 Helyi vállalkozásokat támogató innovatív környezet biztosítása	3.2. Fenntartható erőforrás használat kialakítása a városban
1.3. Helyi lakosságot és turizmust szolgáló szabadidős és rekreációs célú fejlesztések megvalósítása		3.3 Belső közlekedési kapcsolatok és szelíd közlekedési infrastruktúra fejlesztése

A komplex, kiszolgáló, élhető és értékorientált városi környezet kialakítása kapcsán az alábbi intézkedések kerültek megfogalmazásra:

- Lakóövezetek intézményeinek közterületeinek és zöldfelületeinek fejlesztése.
- Zöld Zalapart zöldinfrastruktúra fejlesztése.
- Megújuló energiák demonstratív alkalmazása.
- Épületállomány és közszolgáltatások fenntartható fejlesztése.
- Lakossági tájékoztató kampányok és szemléletformáló programok megvalósítása.
- Belváros forgalomcsillapítása.
- Városrészek közötti kapcsolatok javítása.
- Városrészekre is kiterjedő multimodális közösségi és egyéni közlekedési rendszer fejlesztése.
- Kerékpáros infrastruktúra hálózat fejlesztése.

14. Körforgásos városmodell

A körforgásos gazdaság az európai zöld megállapodás, a klímasemlegesség 2050-ig történő elérésére irányuló uniós növekedési stratégia egyik kulcspillére. Ennek kapcsán 2022-ben sor kerülhetett a Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Hivatal „Körforgásos Pannon Egyetem körforgásos gazdasági alapokon nyugvó fenntarthatósági kompetencia központ létrehozása a Pannon Egyetemen” elnevezésű projekt megvalósítására, melyben városunk is részt vett. A hat témakört (energia, települési környezet, élelmiszer, víz, hulladékgazdálkodás, közlekedés) érintő felmérés célja volt, hogy felhívja a figyelmet a körkörös gazdasági logika környezetvédelmi kérdéseken túlmutató elemeire, rávilágítani azon szempontokra, amelyeket egy kis- és középváros is megtehet. Felmérés kiterjedt többek között a településüzemeltetésre, településfejlesztést érintő példaértékű fellépésekre, a térségi együttműködés lehetőségeire, a témakört érintő köz- és magánszféra közötti partnerségek kialakításának módjaira, a hulladékgazdálkodásra, vagy éppen a megújuló erőforrások kérdéskörére. Közel 100 indikátorra adott válasz kiértékelését követően megállapították, hogy „Zalaegerszeg Megyei Jogú Város működésében a körforgásos szemlélet erőteljesen érvényesül. A legnagyobb hangsúllyal a vízgazdálkodás/szennyvízkezelés, valamint a hulladékgazdálkodás területén van jelen a városban a körforgásos szemlélet.” A körforgásos szemléletű városműködés megőrzése, illetve erősítése érdekében minden témakörre vonatkozóan beavatkozási irányokat fogalmaztak meg városunk számára a Pannon Egyetem szakemberei. A megvalósult célok a Környezetvédelmi Program éves beszámolóiban kerülnek bemutatásra.